

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3CoP/13/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712207225
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8712207225.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa R. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom T., D. -I. XXXX/XX, zastúpeného Mgr. Róbertom Liškom, advokátom v Poprade, ul. Štefánikova 882/39 proti odporkyni Y. W., nar. XX. XX. D., bytom T., D. - I. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Martou Dachovou, advokátkou v Poprade, Nám. sv. Egídia 95, o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k mal. Y. W., nar. XX. XX. XXXX, mal. Y. W., nar. XX. XX. XXXX, mal. Y. W., nar. XX. XX. XXXX, mal. L. W., nar. XX. XX. XXXX, mal. N. W., nar. XX. XX. XXXX, mal. V. W. nar. XX. XX. XXXX a k mal. S. W., nar. XX. XX. XXXX, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Poprade, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Poprad z 19. 03. 2013, č. k. 13P/73/2012-201 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 05. 02. 2014, č. k. 12P/73/2012-286, takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o povinnosti otca platiť výživné na mal. L. sumou 60 Eur mesačne, na mal. V. a na mal. S. sumou po 50 Eur mesačne a vo výroku o určení dohľadu nad starostlivosťou o mal. Y., mal. Y., mal. Y., mal. L., mal. V. a mal. S..

Zrušuje rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zverení mal. N. do osobnej striedavej starostlivosti rodičov, vo výroku o zastavení konania o úprave styku rodičov s maloletými deťmi a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Poprad (ďalej len „prvostupňový súd“) rozsudkom v spojení s dopĺňacím rozsudkom rozviedol manželstvo účastníkov konania (prvý výrok rozsudku), na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti otca mal. Y., mal. Y. a mal. Y. (druhý výrok rozsudku), zaviazal matku prispievať na výživu mal. Y., mal. Y. a mal. Y. na každé dieťa sumou po 26,65 Eur mesačne (tretí výrok rozsudku), zveril mal. L., mal. V. a mal. S. na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky (štvrtý výrok rozsudku), zaviazal otca prispievať na výživu mal. L. sumou 60 Eur mesačne, na mal. V. sumou 50 Eur mesačne, na mal. S. sumou 50 Eur mesačne s povinnosťou otca uhrádzať výživné k rukám matky vždy do 15.dňa v tom ktorom mesiaci vopred (piaty výrok rozsudku). Na čas po rozvode zveril mal. N. do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ktorá bude prebiehať tak, že otec si u matky maloletú vyzdvihne v pondelok v párnom týždni o 15:00 hod. a matka si u otca maloletú vyzdvihne v pondelok v nepárnom týždni o 15:00 hod. (šiesty výrok rozsudku), výživné na mal. N. neurčil (siedmy výrok rozsudku). Určil dohľad nad starostlivosťou o mal. Y., mal. Y., mal. Y., mal. L., mal. V. a mal. S. a uložil kolíznemu opatrovníkovi povinnosť podávať správy o starostlivosti o maloleté deti v trojmesačnej lehote, a to vždy ku koncu kalendárne štvrťroka (ôsmy výrok rozsudku). Konanie o úprave práv a povinností rodičov k R. W. zastavil (deviaty výrok rozsudku), vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania

(desiaty výrok rozsudku) a konanie v časti o úprave styku rodičov s maloletými deťmi zastavil (jedenásty výrok rozsudku).

Rozhodnutie odôvodnil zistením, že účastníci konania uzavreli manželstvo 12. 09. 1992 a z ich manželstva pochádza deväť detí, z ktorých sedem detí je maloletých. Prvé vážnejšie problémy v manželstve účastníkov začali v roku 1998 z dôvodu, že účastníci trávili málo času spolu a tiež z dôvodu nezhôd, ktoré mala odporkyňa s matkou navrhovateľa. Navrhovateľ prvýkrát opustil spoločnú domácnosť v roku 2006 a v roku 2007 začal nadväzovať známosti s inými ženami. Napriek tomu sa účastníci konania viackrát pokúsili o obnovenie manželského spolužitia, avšak vždy iba na kratšiu dobu. Od roku 2009 účastníci konania spolu nežijú, nevedú spoločnú domácnosť ani spoločne nezabezpečujú starostlivosť o maloleté deti. Navrhovateľ podal návrh na rozvod manželstva už v roku 2008, konanie bolo vedené na tamojšom súde pod sp. zn. 12C/190/2008 a v tomto konaní súd návrh na rozvod manželstva s príslušenstvom zamietol. Navrhovateľ pred súdom jednoznačne prezentoval názor, že nemá záujem o obnovenie spolužitia s odporkyňou, ktorá síce nesúhlasí s rozvodom manželstva, ale predovšetkým z dôvodu, že má obavy o vyriešenie bytovej otázky. Súd dospel k záveru, že vzťahy medzi účastníkmi konania možno považovať za dlhodobu a vážne rozvrátenú a vzhľadom na jednoznačný postoj navrhovateľa, ktorý aj v súčasnom období má známost' s inou ženou, nie je možné ani reálne očakávať obnovenie manželského spolužitia. Preto súd s poukazom na ust. § 23 ods. 1 Zákona o rodine manželstvo účastníkov konania rozviedol.

Vo veci úpravy práv a povinností k maloletým deťom prvostupňový súd poukázal na viaceré prebiehajúce konania na tamojšom súde. O osobnej starostlivosti o maloleté deti rozhodol súd naposledy rozsudkom sp. zn. 15P/114/2010 tak, že mal. Y., mal. Y. a mal. Y. zveril do osobnej starostlivosti otca s povinnosťou matky platiť výživné v sume 30 % zo sumy životného minima. Y., L., mal. V. a mal. S. súd zveril do osobnej starostlivosti matky s povinnosťou otca prispievať na výživu mal. L. sumou 60 Eur mesačne a na mal. V. a na mal. S. sumou po 50 Eur mesačne (rozsudok tamojšieho súdu sp. zn. 14P/128/2010). Uznesením tamojšieho súdu zo dňa 25. 08. 2011 č. k. 15P/247/2011 súd predbežne zveril mal. N. do osobnej starostlivosti otca a v konaní sp. zn. 15P/116/2012 súd rozsudkom schválil rodičovskú dohodu o zverení mal. N. do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, zároveň nariadil dohľad nad starostlivosťou o maloletú. Z predloženej aktuálnej správy kolízneho opatrovníka o šetrení rodinného prostredia u rodičov súd nezistil, že by od poslednej úpravy starostlivosti o maloleté deti došlo k podstatným zmenám pomerov, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie o zverení do osobnej starostlivosti. Už v konaní vedenom na tamojšom súde pod sp. zn. 15P/114/2010 bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a súd vychádzal nielen zo šetrení rodinného prostredia, z pohovoru s maloletými deťmi, ale aj z vykonaného znaleckého dokazovania. Staršie maloleté deti účastníkov konania - Y., Y. a Y., jednoznačne prezentovali názor, že chcú zostať bývať u otca. Naopak, mladšie maloleté deti mal. L., V. a S. podľa názoru kolízneho opatrovníka majú vytvorené vhodnejšie prostredie u matky. Vo vzťahu k mal. N. bolo rozhodnuté iba pred krátkou dobou tak, že táto bola na základe dohody rodičov zverená do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. Z vyjadrení kolízneho opatrovníka vyplýva, že striedavá starostlivosť u mal. N. prebieha už od roku 2011 a pri striedavej starostlivosti sa nevyskytli vážnejšie problémy. Preto súd s poukazom na ust. § 24 Zákona o rodine na čas po rozvode zveril mal. Y., mal. Y. a mal. Y. do osobnej starostlivosti otca, mal. L., mal. V. a mal. S. do osobnej starostlivosti matky a mal. N. do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov.

Pri rozhodovaní o určení výživného súd vychádzal zo skutočnosti, že otec je riadne zamestnaný, u zamestnávateľa dosahuje príjem 465,80 Eur mesačne a k tomu poberá rodinné prídavky na tri staršie maloleté deti a syna R., ktorý je už plnoletý. Matka poberá rodičovský príspevok v sume 194 Eur mesačne a rodinné prídavky na štyri mladšie maloleté deti. Matka v konaní tvrdila, že otec reálne dosahuje vyšší príjem ako uvádza jeho zamestnávateľ v mzdovom liste. Tiež tvrdila, že má aj iné príjmy, pretože otec u svojich rodičov, kde býva, opravuje motorové vozidlá. Tieto tvrdenia matky sa v konaní nepreukázali. Zo správy Daňového úradu Košice, ktorý na podnet matky preveroval príjmy dosahované otcom vyplýva, že zamestnávateľ otca riadne podáva správcovi dane prehľady o príjmoch zo závislej činnosti a funkčných pôžitkoch za jednotlivých zamestnancov, podáva hlásenia, vyúčtovania dane o úhrne príjmov zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov, pričom neboli zistené žiadne nesprávne údaje v týchto hláseniach. Šetrením neboli zistené u otca iné príjmy ako tie, ktoré deklaroval jeho zamestnávateľ. Okrem maloletých detí majú účastníci konania ďalšie dve vyživovacie povinnosti k plnoletým deťom

pochádzajúcim z ich manželstva, z ktorých R. W. (nar. XX. XX. XXXX) žije v spoločnej domácnosti s otcom a dcéra U. (nar. XX. XX. XXXX) je študentkou vysokej školy, pričom otec platí na jej výživu sumou 26 Eur mesačne. S prihliadnutím na zárobkové možnosti, schopnosti obidvoch rodičov, ako aj na vek a tomu zodpovedajúce výdavky maloletých detí, súd zaviazal otca prispievať na výživu mal. L. sumou 60 Eur mesačne a na výživu mal. V. a mal. S. sumou po 50 Eur mesačne, pričom prihliadal aj na zvýšené výdavky na mal. S. v poslednom období v súvislosti s jeho zlým zdravotným stavom. Matku súd zaviazal prispievať na výživu maloletých detí, ktoré súd zveril do osobnej starostlivosti otca, iba vo výške minimálneho výživného, ktoré je v zmysle § 62 ods. 3 Zákona o rodine matka povinná platiť bez ohľadu na jej schopnosti, možnosti a majetkové pomery.

U mal. N. súd v zmysle § 62 ods. 6 Zákona o rodine výživné neurčil, lebo mal. N. bola zverená do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov a súd zohľadnil aj tú skutočnosť, že do osobnej starostlivosti otca boli zverené staršie maloleté deti, u ktorých sú výdavky na zabezpečovanie potrieb vyššie, pričom zo strany matky bolo možné určiť iba minimálne zákonné výživné, a preto vo väčšej miere sa na zabezpečovaní potrieb maloletých detí bude musieť podieľať otec.

Vzhľadom na dlhodobé problémy a nezhody rodičov ohľadom starostlivosti o maloleté deti, ako aj na prebiehajúce trestné konanie vedené pred ORPZ v Poprade pod sp. zn. ORP-852/1-OVK-PP-2011, súd sa stotožnil s návrhom kolízneho opatrovníka, aby na čas po rozvode bol nad maloletými deťmi vykonávaný dohľad. Syn účastníkov konania - R. W. v priebehu konania dovŕšil plnoletosť, a preto súd s poukazom na ust. § 96 ods. 1 O. s. p., zastavil konanie v časti úpravy práv a povinností k nemu.

O úprave stykov rodičov s maloletými deťmi súd rozhodol s poukazom na ust. § 166 ods. 1, 2 O. s. p., doplniacím rozsudkom a zisťujúc, že matka podala návrh na zákaz styku otca s mal. L., mal. V. a mal. S., ktoré konanie je vedené pod sp. zn. 14P/277/2013, ako aj na postoj otca, ktorý zobral návrh v časti úpravy styku rodičov s maloletými deťmi späť, súd s poukazom na ust. § 96 ods. 1 O. s. p., konanie v časti o úpravu styku rodičov s maloletými deťmi zastavil.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 144 veta prvá O. s. p..

Proti rozsudku v spojení s doplniacím rozsudkom podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka. Odvolaním napadla piaty až deviaty, desiaty a jedenásty výrok rozsudku. Nesúhlasila, aby maloletá N. bola zverená do striedavej osobnej starostlivosti, poukazujúc na aktuálnu správu z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Poprade (č. I. 378 spisu). Uviedla, že otec sa o mal. N. nestará, lebo na ňu nemá čas. Vystriedal už sedem žien, a preto prostredie u otca, v ktorom by mala maloletá vyrastať, nie je pre ňu vhodné. Dieťa sa otca bojí a otec celú starostlivosť o domácnosť prenáša na staršie maloleté deti - Y. a Y., ktoré sa mal. N. počas pobytu u otca venujú. Je nespravodlivé, aby otec platil na výživu maloletých detí, ktoré boli zverené do výchovy matky sumou 50 Eur a 60 Eur mesačne. Otec míňa finančné prostriedky na stavbu rodinného domu a vlastné deti okráda. Počas manželstva predal dve autá a matke žiadnu výplatu z nich neodovzdal. Ďalej uviedla, že podala podnet na Ministerstve spravodlivosti, lebo otec vykonáva „čierne práce“, aby sa zistilo, koľko finančných prostriedkov zarobí mimo riadneho výkonu práce. Jej jediným príjmom je rodičovský príspevok, rodinné prídavky na štyri maloleté deti, pričom z tohto príjmu uhrádza všetky náklady spojené s užívaním bytu, v ktorom žije s maloletými deťmi. Otec jej odmieta prispievať na náklady za byt a matku psychicky aj ekonomicky ničí. Tiež nesúhlasí, aby nad maloletými deťmi bol nariadený dohľad, lebo bude ukrátená na dávkach, ktoré dostáva od štátu. Navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok, zveril mal. N. do jej osobnej starostlivosti s povinnosťou otca platiť na jej výživu sumou 100 Eur mesačne. Navrhla zmeniť rozsudok o určení výživného vo vzťahu k maloletým deťom, ktoré boli zverené do osobnej starostlivosti matky tak, že otec je povinný platiť na každé dieťa výživné sumou po 100 Eur mesačne (na mal. L., mal. V. a mal. S.). Navrhla, aby súd zrušil rozsudok a nenariaďoval dohľad nad starostlivosťou o maloleté deti a upravil styk otca s mal. L., mal. V. a mal. S. tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každú druhú párnú nedeľu od 14:30 do 16:00 hod., v prítomnosti matky. Zároveň žiadala, aby staršie maloleté deti, ktoré sú zverené do osobnej starostlivosti otca sa stretávali s matkou v čase úpravy styku otca s mladšími maloletými deťmi počas návštevy otca u matky.

Otec k podanému odvolaniu matky uviedol, že matkou navrhované výživné je pre neho likvidačné. Pri príjme 440 Eur mesačne si nemôže dovoliť platiť výživné po 100 Eur mesačne na každé dieťa, ktoré bolo zverené do osobnej starostlivosti matky. Naopak, matka vôbec na maloleté deti, ktoré sú v otcovej starostlivosti výživné už viac ako rok neplatí. Matka si mylí plnenie výživného so zárobkovou činnosťou a namiesto toho, aby sa riadne zamestnala, vypisuje sťažnosti, listy, žiadosti o manželské výživné a o zvýšenie výživného na maloleté deti na rôzne inštitúcie. Absolútne ju nezaujímajú z čoho majú deti žiť a existovať, záleží jej len na sebe, aby ona mala z čoho žiť a mala strechu nad hlavou. Deťom, ktoré bývajú s otcom veľmi ublížila, a preto je voči nej vedené trestné stíhanie za ublíženie na zdraví zverenej osoby. Deti sa s matkou odmietajú stretávať okrem mal. Y. a mal. N.. Otec v záujme zdravého vývoja mal. N. ustúpil matke a súhlasil so striedavou osobnou starostlivosťou obidvoch rodičov, ktorá funguje a je na prospech maloletého dieťaťa. Matka dlhodobo osočuje sociálne kurátorky, ktoré však, ako vyplýva zo spisového materiálu dbajú len na to, aby mali deti vytvorené zdravé výchovné prostredie, a preto aj navrhli dohľad nad ich starostlivosťou. V tejto súvislosti poukázal aj na výpovede detí, ktoré sú zachytené v znaleckých posudkoch vypracovaných znalkyňou Y. M. C. a PhDr. Evou Kitkovou, z ktorých vyplýva, že účelom matky je očierniť otca. Navrhol rozsudok v napadnutých výrokoch potvrdiť.

Kolízny opatrovník k podanému odvolaniu matky navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že výšku výživného na mal. L., mal. V. a mal. S. súd určil po vykonanom dokazovaní, kedy skúmal príjmy, ale aj výdavky na strane obidvoch rodičov a prihliadal aj na novú skutočnosť, a to zhoršený zdravotný stav maloletého S.. Zverenie mal. N. do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov bolo vykonané na základe rozsudku tamojšieho súdu sp. zn. 15P/11/2012, kedy rodičia v konaní uzavreli dohodu. V čase konania o zmenu výchovného prostredia mal. N., o rozvod manželstva s príslušenstvom, bolo už na matku podané oznámenie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby, ktoré konanie bolo na súde ukončené pod sp. zn. 5T/58/2013. Z týchto dôvodov a z doposiaľ známych skutočností týkajúcich sa problémov rodičov, ktoré negatívne vplyvajú na výchovu a starostlivosť o maloleté deti, navrhoval v konaní vydať rozhodnutie o výchovnom opatrení, ktoré súd správne uložil rozsudkom vo forme dohľadu.

Z podaného odvolania matky vyplýva, že napadla rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku, ktorým bola mal. N. zverená do osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, vo výroku o zastavení konania o úprave styku rodičov s maloletými deťmi, vo výroku o povinnosti otca platiť výživné na mal. L. sumou 60 Eur mesačne a na mal. V. a na mal. S. sumou po 50 Eur mesačne a vo výroku o určení dohľadu nad starostlivosťou o mal. Y., mal. Y., mal. Y., mal. L., mal. V. a mal. S.. Nenapadá teda výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozvedené manželstvo účastníkov konania ani výrok o zverení mal. Y., mal. Y., mal. Y. na čas po rozvode do osobnej starostlivosti otca s povinnosťou matky platiť výživné na každé dieťa po 26,65 Eur mesačne, ani výrok o zverení mal. L., mal. V. a mal. S. na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky a tiež výrok, ktorým bolo konanie o úpravu práv a povinností k R. W. zastavené. V týchto výrokoch rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť a nebolo oprávnením ani povinnosťou odvolacieho súdu v týchto výrokoch rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmať (§ 159 ods. 1, 3, § 206 ods. 2 O. s. p.). V napadnutej časti preskúmal odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 ods. 1, 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie matky je čiastočne dôvodné.

Treba ešte uviesť, že odvolací súd na prejednanie podaného odvolania v zmysle ust. § 214 ods. 1 písm. a/ O. s. p., nariadil pojednávania. Na nariadené odvolacie pojednávania sa účastníci konania ani ich právni zástupcovia neustanovili napriek riadne doručenému predvolaniu na odvolacie pojednávania. Kolízny opatrovník sa ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní dňa 21. 05. 2014 a súhlasil, aby súd vec pojednával v jeho neprítomnosti. Žiadosť právnej zástupkyne matky JUDr. Marty Dachovej, advokátky, o odročenie pojednávania bola odvolaciemu súdu doručená až dňa 22. 05. 2014, t. j. nasledujúci deň po nariadenom odvolacom pojednávaní. Otec ani jeho právny zástupca nijako neospravedlnili neúčasť na pojednávaní. Za takéhoto stavu odvolací súd s poukazom na ust. § 101 ods. 1 O. s. p., na nariadenom odvolacom pojednávaní vec prejednal v neprítomnosti účastníkov konania, resp. ich právnych zástupcov, pritom prihliadal na obsah spisu, na vykonané dôkazy prvostupňovým súdom a doplnené dôkazy odvolacím súdom. Po takomto preskúmaní napadnutého rozhodnutia i konania, ktoré mu predchádzalo, odvolací súd dospel k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody vo vzťahu k výrokom o určení výživného zo strany otca na mal. L., mal. V., mal. S. a vo výroku o určení dohľadu nad

starostlivosťou o mal. Y., mal. Y., mal. Y., mal. L., mal. V. a mal. S., nemôžu privodiť zmenu ani zrušenie odvolaním napadnutých výrokov rozsudku súdu prvého stupňa. V ostatných napadnutých výrokoch bolo dôvodné rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

V rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu alebo schváliť dohodu rodičov o výške výživného (§ 24 ods. 1 Zákona o rodine).

Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa (§ 24 ods. 2 Zákona o rodine).

Z citovaných ustanovení vyplýva, že v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upravuje výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode a skoršia úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu podľa § 36 a § 65 ods. 1 Zákona o rodine stráca účinnosť právoplatnosťou výroku o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a výživnom v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa. Keďže s konaním o rozvod manželstva sa ex lege spája konanie o úprave pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, bez ohľadu na to, či výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletým deťom bol už upravený skorším rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou, skoršia úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, teda právoplatnosťou výroku o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu stráca účinnosť. Pri existencii skoršieho rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu by mal súd porovnávať pomery, za ktorých sa rozhodlo v skoršom rozhodnutí a pomery v čase rozhodnutia o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Súd teda vo výroku nemôže len odkázať na predchádzajúce rozhodnutie, čo však neznamená úplné popretie súvislosti týchto úprav podľa § 36, § 65 a § 24 Zákona o rodine. Súd by mal z predchádzajúceho rozhodnutia pri rozhodovaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode vychádzať, pomery ale porovnávať a práve z tohto porovnania vyvodzovať závery pre svoje rozhodnutie.

Ust. § 24 ods. 2 Zákona o rodine ustanovuje, že ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa, a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že predpokladom na rozhodnutie súdu o striedavej osobnej starostlivosti, ktoré musia byť kumulatívne (súčasne) splnené, sú:

- a/ jednoznačný záujem dieťaťa na zverení do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov,
- b/ lepšia možnosť zaistenia potrieb dieťaťa pri tomto spôsobe osobnej starostlivosti, ako pri výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov,
- c/ spôsobilosť rodičov vychovávať dieťa,
- d/ záujem obidvoch rodičov o osobnú starostlivosť o dieťa (predpokladom nie je záujem obidvoch rodičov o striedavú osobnú starostlivosť, ale záujem o osobnú starostlivosť, teda, že obidvaja rodičia chcú mať dieťa u seba),

e/ súhlas aspoň jedného z rodičov so zverením dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti.

Súd musí pri rozhodovaní pri výkone rodičovských práv a povinností, teda nielen pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do osobnej striedavej starostlivosti rešpektovať právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy musí prihliadať na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia, ako aj na schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd musí dbať na to, aby sa rešpektovalo právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov, a aby sa rešpektovalo právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi.

Pokiaľ je záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom, potom musí dôjsť aj k logickému záveru, že predpokladom na rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti je vysoká miera schopnosti dohody rodičov a nevyhnutnosť intenzívnej komunikácie týkajúcej sa potrieb maloletého dieťaťa. Rodičia sa musia vedieť dohodnúť o veciach súvisiacich so školskou dochádzkou, s mimoškolskými aktivitami a záujmami dieťaťa (napr. šport, tanec, hudba, cudzie jazyky a pod.). Dieťaťu by sa striedaním osobnej starostlivosti nemal meniť okruh jeho kamarátov a blízkych osôb, aby nebolo v takých situáciách ďalej traumatizované.

Schopnosť dohody rodičov súd musí zisťovať v rámci dokazovania v konaní o výkone rodičovských práv a povinností. Zastáva sa názor, že pokiaľ sa rodičia na striedavej osobnej starostlivosti nevedia dohodnúť, sú tu dôvodné pochybnosti o tom, či by výchovné prostredie založené autoritatívnym rozhodnutím súdu o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti bolo stabilné a v záujme maloletého dieťaťa, a či by rodičia boli schopní sa následne dohodnúť na ďalších zásadných otázkach súvisiacich s osobnou starostlivosťou o dieťa. Vzhľadom na vypočítané vyššie uvedené kritériá, prvostupňový súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností vo vzťahu k mal. N. takto nepostupoval. Mechanicky prevzal do svojho rozhodnutia skutočnosť, že skorším rozhodnutím bolo vo vzťahu k mal. N. rozhodnuté o jej zverení do osobnej striedavej starostlivosti obidvoch rodičov bez toho, aby skúmal, či od skoršieho rozhodnutia nedošlo k zmene pomerov tak na strane rodičov, ako aj na strane mal. N..

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že v súčasnosti rodičia maloletého dieťaťa navzájom spolu nekomunikujú, nevedia sa dohodnúť o veciach súvisiacich so školskou dochádzkou, t. j., ktorú základnú školu by mala mal. N. navštevovať, navyiac z aktuálnej správy Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Poprade (ďalej len „CPPPaP“) zo dňa 23. 04. 2014 vyplýva, že súčasná úprava o zverení mal. N. do osobnej striedavej starostlivosti obidvoch rodičov nie je pre ňu vhodná (č. I. 318 spisu).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v súčasnosti nie sú splnené predpoklady na rozhodnutie súdu o striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov k mal. N., pretože nie sú splnené kumulatívne vyššie uvedené kritériá. Rodičia spolu nekomunikujú, nedokážu sa dohodnúť, ktorú základnú školu by mala maloletá navštevovať, všetky problémy spojené s výchovou mal. N. riešia cez rôzne štátne orgány (polícia, ÚPSVaR, súdy a pod.) a aktuálne stanovisko maloletej k striedavej osobnej starostlivosti je negatívne. Z uvedeného vyplýva, že určená skorším rozhodnutím striedavá osobná starostlivosť sa neosvedčila. Výkon rodičovských práv a povinností na čas po rozvoze vo vzťahu k mal. N. je problematický, a preto súd prvého stupňa mal v konaní správne za pomoci CPPPaP zamerať dokazovanie na zistenie, v ktorom rodinnom prostredí (u otca alebo u matky) je lepšia možnosť zaistenia potrieb maloletého dieťaťa pre jeho zdravý budúci fyzický a psychický vývin. Vzhľadom na fyzickú a psychickú vyspelosť mal. N. bolo potrebné maloletú osobne vypočuť buď prostredníctvom kolízneho opatrovníka, alebo priamo pred súdom v neprítomnosti rodičov.

Maloleté dieťa, ktoré je so zreteľom na svoj vek a rozumovú vyspelosť schopné samostatne vyjadriť svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho dotýkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhodne o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté.

Názoru maloletého dieťaťa treba venovať náležitú pozornosť zodpovedajúcu jeho veku a rozumovej vyspelosti. V odôvodnení rozsudku sa súd musí preto vysporiadať so skutočnosťou, prečo na názor maloletého dieťaťa prihliadol, vzal do úvahy, resp. prečo na názor maloletého dieťaťa pri rozhodovaní neprihliadol, príp. prečo výsluch maloletého dieťaťa nevykonal. Úlohou súdu prvého stupňa preto bude v spolupráci s CPPPaP zamerať dokazovanie, ktoré výchovné prostredie (u otca alebo u matky) je lepšia možnosť zaistenia potrieb maloletej pre jej zdravý psychický a fyzický vývin. V tejto súvislosti je potrebné prihliadať aj na výsledky z doposiaľ vykonaného dokazovania, z ktorých vyplýva, že v čase, keď sa mal. Liliána počas striedavej osobnej starostlivosti zdržiavala u otca, jej výchovu namiesto otca suplovali staršie maloleté deti, pretože otec pre pracovnú vyťaženosť sa nemohol o dieťa riadne starať.

Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa ods. 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť (§ 25 ods. 2 Zákona o rodine).

Ust. § 25 Zákona o rodine je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k ust. § 24 Zákona o rodine, keďže sa dotýka len jedného prvku rodičovských práv, a to styku s maloletým dieťaťom.

Predchádzajúca právna úprava styku rodičov s maloletým dieťaťom vychádzala zo zásady, že o styku s maloletým dieťaťom rozhodoval súd len vtedy, ak rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežili alebo ktorých manželstvo sa rozvádzalo, sa o styku s maloletým dieťaťom nedohodli, alebo ich dohoda bola v rozpore so záujmami dieťaťa a zároveň úpravu styku rodičov s dieťaťom vyžadoval záujem na výchove dieťaťa. Nová právna úprava však vyžaduje, aby bol styk rodičov s maloletým dieťaťom upravený obligatórne v konaní o rozvod manželstva s maloletými deťmi vždy. Od 01. 07. 2010 je však súd povinný rešpektovať vôľu rodičov, pokiaľ rodičia nežiadajú upraviť styk s dieťaťom. Túto zmenu zaviedla novela vykonaná zákonom č. 217/2010 Z. z., čím sa vyriešil problém v súdnej praxi, čo v prípade, ak si rodičia neželajú upraviť styk s maloletým dieťaťom, napr. z dôvodu, že aj po rozvode manželstva obidvaja rodičia zostávajú bývať spolu s maloletým dieťaťom v jednom byte alebo medzi sebou bezproblémovo komunikujú. O takýto prípad v prejednávanej veci nejde. Ako vyplýva z obsahu spisu rodičia maloletých detí navzájom nekomunikujú, vzájomne sa obviňujú, pretrvávajú medzi nimi konflikty, nedokážu spolu komunikovať bez výčitiek, útokov a konfliktov a zlyháva medzi nimi aj výmena informácie ohľadom maloletých detí. V súčasnosti na návrh matky sa na Okresnom súde Poprad vedie konanie o zákaz styku otca s maloletými deťmi (sp. zn. 14P/277/2013) a o určenie školy, ktorú bude mal. N. navštevovať (sp. zn. 14P/73/2014). Z týchto dôvodov odvolací súd zrušil rozsudok vo výroku o zastavení konania o úprave styku rodičov s maloletými deťmi a súd prvého stupňa v novom rozhodnutí obligatórne rozhodne o úprave styku rodičov s maloletými deťmi.

Otázku styku musí súd prvého stupňa v ďalšom konaní posudzovať starostlivo, pričom rozhodujúce budú tak okolnosti na strane maloletého dieťaťa (nar. jeho vek, zdravotný stav, vzťah k rodičovi, ktorý ho nemá vo výchove), ako aj okolnosti na strane rodičov (napr. rodinné, ekonomické pomery, vzdialenosť medzi bydliskom rodičov a pod.). Keďže starší maloletí súrodenci boli zverení do výchovy otca a mladší maloletí súrodenci boli zverení do výchovy matky, úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude, aby pri rozhodovaní o úprave styku vzal do úvahy aj to, aby sa maloletí súrodenci aj vzájomne stýkali, pričom prihliadne aj na dôvody, pre ktoré sa staršie maloleté deti (Y. a Y.) odmietajú s matkou stretnúť.

Ak by styk dieťaťa s rodičom negatívne vplýval na záujmy dieťaťa alebo by tu existovala odôvodnená obava z toho negatívneho vplyvu, súd po tomto zistení obligatórne styk maloletého dieťaťa s rodičom obmedzí, alebo ho aj zakáže. Obmedzenie môže napr. spočívať v určení kratšieho času pre styk dieťaťa s rodičom alebo v predĺžení časových intervaloch medzi stretnutiami s rodičom, ktorý nemá dieťa zverené do svojej starostlivosti, než aké boli dohodnuté v dohode rodičov, alebo určené skorším rozhodnutím súdu. Právna teória toto obmedzenie, ako aj zákaz styku podľa § 25 ods. 3 Zákona o rodine chápe ako osobitný druh obmedzenia rodičovských práv a povinností. Naviac zákonodarca prijatím Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z., reagoval aj na prípady, ak rodič, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy neumožňuje druhému rodičovi styk, resp. stretávanie sa s dieťaťom. Ust. § 25 ods. 4 Zákona o rodine totiž upravuje, že ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi styk s maloletým dieťaťom, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti.

Paušálna aplikácia citovaného ustanovenia by nebola správna, pretože súd sa v každom jednotlivom prípade musí najskôr zaoberať otázkou záujmu maloletého dieťaťa, stabilitou výchovného prostredia, ako aj otázkou jeho citových väzieb. V opačnom prípade by mechanickou aplikáciou citovaného ustanovenia mohlo dôjsť k nenapraviteľnému narušeniu psychiky maloletého dieťaťa. Preto, ak súd pristúpi k takémuto opatreniu, je nevyhnutné prihliadať aj na ust. § 24 ods. 3 Zákona o rodine, podľa ktorého súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov vždy prihliadne na záujmy maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby a stabilitu budúceho výchovného prostredia.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa ods. 4 citovaného zákonného ustanovenia, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Pri určovaní konkrétneho rozsahu výživného je potrebné vychádzať predovšetkým z toho, aká peňažná suma mesačne je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb dieťaťa, pričom medzi tieto potreby patria výživa vo vlastnom zmysle slova, hmotné potreby, ako je šatstvo, bielizeň, obuv, nájomné za byt, ako aj potreby súvisiace s rozširovaním a prehĺbovaním vzdelania dieťaťa, rozvojom jeho záujmov, prípravou na budúce povolanie, kultúrne, športové a rekreačné potreby, t. j. všetky nevyhnutné potreby, ktoré vyžaduje život kultúrneho človeka v súčasnosti. Miera týchto potrieb je odstupňovaná a závisí predovšetkým od veku dieťaťa a jeho zdravotného stavu, pričom ak to možnosti a schopnosti rodičov dovoľujú, má výživné zabezpečovať primeraný podiel na výhodách, ktoré dovoľujú možnosti rodičov.

Ako vyplýva z obsahu spisu, otec býva v rodinnom dome u svojej matky spolu so staršími maloletými deťmi - Y., Y., Y., s dospelým synom R. a na plnoletú dcéru U. (študentku vysokej školy), ktorá je už samostatná, prispieva mesačne výživným sumou 26 Eur. Okrem detí pochádzajúcich z manželstva má otec ďalšie dve vyživovacie povinnosti k mal. A., nar. XX. XX. XXXX a k mal. W., nar. XX. XX. XXXX. Otec v súčasnosti žije s priateľkou, z ktorého vzťahu pochádza mal. W.. Otec spolu s priateľkou (ktorá je na rodičovskej dovolenke) sa podieľajú na nákladoch na domácnosť vo výške 200 Eur mesačne. Otec je zamestnancom firmy J., s. r. o., T., kde vykonáva práce operátora predaja náhradných dielov a dosahuje príjem 465,80 Eur mesačne (č. l. 362 - 363 spisu). K tomuto príjmu poberá rodinné prídavky na štyri deti. Matka spolu s maloletými deťmi L., V. a S. obýva spoločný byt účastníkov konania. Je na predĺženej rodičovskej dovolenke z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu mal. S.. Jej príjmom je rodičovský príspevok 203,20 Eur mesačne, k tomuto príjmu poberá prídavok na štyri maloleté deti. Y.. Y. je študentkou Z. gymnázia v T., mal. Y. je študentkou I. akadémie v T., mal. Y. je žiakom X.ročníka A. školy v L. L., mal. N. je žiačkou X.ročníka A. školy v L. L., mal. L. navštevuje X.ročníka A. školy, ul. Y. v T., mal. V. navštevuje predškolské zariadenie - Y. škola, ul. H. v T. a mal. S. je v celodennej starostlivosti matky.

Odvolací súd po preskúmaní všetkých relevantných skutočností dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne a zákonne rozhodol, keď určil výživné zo strany otca pre mal. L. sumou 60 Eur mesačne a pre mal. V. a mal. S. sumou po 50 Eur mesačne, ktoré výživné zodpovedá nielen odôvodneným potrebám maloletých detí, ale aj schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom obidvoch rodičov. Z týchto

dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o povinnosti otca platiť výživné na mal. L. sumou 60 Eur mesačne, na mal. V. a na mal. S. sumou po 50 Eur mesačne ako vecne správny postupom podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p..

Vzhľadom na dlhodobé problémy a nezhody rodičov ohľadom starostlivosti o maloleté deti, ako aj na vedené trestné konanie voči matke maloletých detí (konanie sa vedie na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 5T/58/2013 a nie je právoplatne skončené), odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, aby v období na čas po rozvode bol vykonávaný dohľad nad starostlivosťou o mal. deti. Je v záujme maloletých detí, aby bolo nariadené výchovné opatrenie, vzhľadom na dlhodobu pretrvávajúcu problémy v rodine, keď maloleté deti potrebujú vytvorenie stabilného rodinného prostredia, v ktorom bude zabezpečená ich riadna starostlivosť. Uložený dohľad je dlhobojším výchovným opatrením, teda nemá jednorázový charakter, pričom dohľad bude súd vykonávať za súčinnosti najmä orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, obce, školy a zariadení, v ktorom je maloleté dieťa umiestnené. Tento dohľad sa bude vykonávať formou pravidelných dožiadaní na uvedené subjekty, aby predložili správu a stanoviská k správaniu sa maloletých detí. Časové intervaly, v ktorých súd tieto dožiadania vykonáva sú trojmesačné, a to vždy ku koncu kalendárneho štvrtroka. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd aj v tomto napadnutom výroku potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o určení dohľadu nad starostlivosťou o maloleté deti ako vecne správny postupom podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p..

Podľa § 224 ods. 3 O. s. p., ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvého stupňa v novom rozhodnutí vo veci.

Podľa § 226 O. s. p., ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.